

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐՈՆԻԿ

ՀԱՅՈՑ ԿԱՅՈՒԹԻՒՆԸ

ԳԵՐՄԱՆԱԵՒ ՀԱՅԵՐԸ

Կերական թէ Գերմանիոյ կաթոլիկները վերջապէս Հայերուն ինքնատու փոքրիկ ճիւղ մը ըլլած են։ Ասոնց գլխաւոր կողմակիցը Թեոֆիլ Ժոյնի միտաւորական յանձնախումբը խնդրադիր մը զԵՐԿԱԵ ԸՂԵՂՈՒ Գերմանիոյ կաթոլիկներուն հետեւեալ պատասխանը հասցած է նաւարարական։

«Կայսերական կաթոլիկները, ինչպէս ըրած է անցեալին մէջ, այսօր հետեւ ալ պիտի չարեանակէ միշտ իր աւագ պարտականութիւններէն մին նկատել իր արդեցութեան գործածութիւնը՝ Գերմանիոյ Ժողովուրդներու իրենց հաւատքին պատճառաւ։ Նախնային դէմ Գերմանացի Գերմանականները կրնան վստահ ըլլալ իմ վրաս որ ամէն կրօնական պիտի ընծի ինծի հաղորդուած մտաւորութիւններէն եւ բաղձանքներէն ի նշան տեսնելու համար»։

Սակայն, գերմանական գլխաւոր կաթոլիկ օրկան «Ֆեյթլիք Ֆոլքս-Յայթ»-ը հետեւեալ մեկնաբանութիւնները մեղք չառ հաւատք չեն ներշնչեր նաւարարական վերադարձը յայտարարութեանց անկողնէն մասին։

«Համոզուած ենք որ այս յայտարարութիւնները գերմանական պիտի ընդունուին գերմանական լայն շրջանակներէ մէջ։ Միեւնոյն ժամանակ թեման Պետութիւնները անպատշաճ ձեւ գտնելու Օւմ։ Պետութեան հպատակները և այդ կերպով զանոնք ոչնչացման եղբ հասուցին, Գերման կաթոլիկները չնորհիւ թուրք կաթոլիկներէն հետ իր ունեցած բարեկամական յարաբերութեանց, միշտ հետամուտ եղաւ թուրքերէ Գերմանիոյ հպատակներուն կացութիւնը բարելադարելու։ Գերման Գերմանականները կրնան վստահ ըլլալ որ գերմանական կաթոլիկները պիտի չարեանակէ և այս նպատակին ճշգրտ ածէն բան ի գործ դնելու, և թէ՛ դոյուքներն ունեցող նեղութեանց վերացումին համար իրենց մարդասիրական ջանքերը զորակող թիւ կուտը պիտի գտնեն անոր կողմէ»։

Թայիլ, 1 Դեկտ.

ԼՈՒՐԵՐ ՎԱՆԻ ՄԱՍԻՆ

Վերջին տարածուած այն լուրը, թէ իբր Իզմիրի վան վերադարձող փախուստականներէ 500 հոգի ենթարկուել են ճանապարհին քրէական յարձակման և կոտորուել, մինչև այսօր չէ ճշդվել, և ենթադրութեան կայ, որ այդ լուրը կասկածելի աղբիւրներէ յերեւոյած է որչափ նպատակով։ Մինք պահանջել ենք իրաւրէն ճշգրիտ տեղեկութիւնները ստանալուց յետոյ կը հաղորդենք Ապստոլ ճիշդ է մի այլ լուր, այն, որ Իզմիրի վան թաւանի նպատակով գնացած և թաւանով վերադարձող փախուստականներէ 9ը և 30 հատ ուղտերէ բերանաւորուած թաւանով ըրուհիներն են ճանապարհին ինչպէս երևում է, այդ փախուստականները իր ջանքեր են թաւանելու են յարձակման։

—Վանի նահանգապետ Տերմէն հեռագրել է, որ ինքն արդէն հասել է Վան իր խմբով առանց ու և պատահարի։ (Մակ)

Սիմաթօր քր Մարտի, Ֆրանսական ամենահին և կարեւոր թերթերէն մին որ տարբերել է վեր, այժմէն թերթին ինչպէս մասնագութեան առնել, միշտ չղաղած է Հայերով, իր նոյ. 22թ թիւին մէջ կը հրատարակէ «Հայաստան և Հայերը» վերնագրով յօդուած մը, գրուած է քանի համալսարանին ուսուցիչներէն Պ. Կլաւսթի վերջին, ինչպէս կ'իմացնէ մեզ Մարտիէն մեր բարեկամը Տ. Մ. Կլաւսթի, Իրաւագիտութեան վկայաւոր և նախին աշակերտ մը Պ. Վալլանի։ Այդ օրոտ և շահեկան յօդուածին մեր կողմէ կատարուած թարգմանութիւնը վերադարձուով «Արևի» յայտը թիւին, առաւաթի մէջ հասուածը այն նամակին գործ. Կլաւսթիան ստացած է անոր հեղինակէն։

«... Ես վարժուեցայ Հայաստանը սի-

րել՝ սիրելով Ձեր երկրէն եկած իմ աշակերտներս, և միշտ ինքնիշխան խոստովացաւ ընծայել Հայաստանին, որ օրօրան է մեր բարձրագոյն զարգացողութիւնը։ Ներքէն միտք, երախտագէտ աշակերտութիւնը այն բոլորին որ կայ իմ մէջս ամեն նշան աւելի արժանի անոր... Կրնամ վերջապէս այս պատասխան բաղձանքով մը, այն թէ՛ Ֆրանսացիէ մը անորդըրուած այս ջրոնիկը արտատպել Ձեր հայկական թերթերուն մէջ, ինծի համար կարեւոր կը թուի սա՛ որ բարձր Հայերը զգան, այս ուղով գրուած յօդուածներով միջոցաւ, և որքանաւ անձնաօթ ըլլան առնց հեղինակները, թէ միասին կը բաբայեն մեր սիրտերը երկնց աստապանքներով և իրենց յոյսերովը»։

Պ. Վալլան կը յայտնէ, նոյն նամակին մէջ, թէ քիչ օրէն Հայոց մասին ուրիշ յօդուած մըն ալ պիտի հրատարակէ Իսթրիական մատուլին մէջ։

Այսօր ստացանք՝ Նոյնպէս Մարտիի Բրքի Մարտիի թերթին գեղտ. Յի թիւը, որուն մէջ Տ. Մ. Կլաւսթի անկողնով թարգմանած և հրատարակած է «Արևի» ընդարձակ տեղեկատուութիւնը Հայաստանի կացութեան մասին, առնուած «Ներ իսթ»-ի մէջ անկողնի մը նկարագրութեան։ Մեր բարեկամը իր կողմէ հետեւեալ տողերն աւելցուցած է թարգմանութեան ներքեւ։

«Ես ըսել թէ ինչ որ տեսած է այս անգլիացի տիկինը՝ միայն մէկ փոքր մասն է այն տակուսներուն զոր այս միջոցին կը գործադրեն թուրքերը բովանդակ Հայաստանի մէջ՝ բնաշնչելու համար, այս անգամ գերմանական մէթոտներով, աւելի քան երեք հազար տարբեր վեր կանգն ունեցող այն հայ ժողովուրդը որուն միակ ոտքը, թուրքի համար, քրիստոնեայ ըլլալն և աչքերը միշտ դէպի արեւմտեան զարգացողութիւնը դարձուցած սիրած ու պաշտպանուած ըլլալն է արդարութեան և ազատութեան այն իտեղը որուն համար այսօր կը կուտին ազնուական Ֆրանսան և իր քաջարի դաշնակիցները»։

Մեզի ողիւտ և, հրատարակութեան խնդրանքով, ապստոլարիւն, «Կ. Պոլսոյ Հայ Կաթոլիկ-Նախի Դպրոցի Մասնաճիւղի Դիւանին» կողմէ «Պատշտական Յայտարարութիւն» մը, որով «Ժողովը» կը բողոքէ իր Ա. Առնապետ Տ. Ներսէս Եկեղեցականի Հարաբէն դրած և Արևի մէջ հրատարակուած այն գրութեան դէմ որ «Ժողովոյ» հաշուաւորութեան կը ներկայացնէր և միայնագումայն կը յայտարարէր թէ ճիշդ ժողովը այդու իրաւունք չունի պարծելու» և կ'աւելցնէ՝ «Ժողովը արդէն գործունէ բացարձակ անկախ իրաւունք մէջ կը գտնուէր, քանի որ Տ. Ներսէս Եկեղեցական տեղէն մեկնումին առթիւ չէ ուղած ճանձնով ժողովոյն Բ. Առնապետին և Առնապետին գոյաթիւնը...» թէ՛ իրաւ է որ Կ. Պոլսոյ Հայ Կաթոլիկ-Նախի Դպրոցի Ժողովը 6]19 թիւով 1913ի պաշտօնագրով ծանուցած է իր որոշումներէն զարգած ըլլալը բայց ասիկա «առտմամպէս» եղած է միայն, և թէ ինք «Ժողովը» «Ներկայ պատարաւ» մին սղեղաւորութեան կը փոխադրէր իր նուիրական պաշտօնը շարունակել պատահաւանեալ յայտարարութեան մը խնդիրը պարզելով հաւաստութեան և իր հաւատած գրաւները զրկելով Ազգ. Պատրիարքարանի վերին ձեւով Ն. Ս. Օժուրին վեր, կաթոլիկութիւն...» Աստի ըսելէ ետք, «Ժողովը» կարող մը հարցումներ ալ կ'ուղղէ իր Ա. Առնապետին թէ «Իրաւունք ունի՞ր» այդպէս շարունակելու...»

Միանգամ ընդ միշտ կը պատահաւանէր այս «Ժողով»-ին՝ թէ ինք «Ժողով» չէ և այդ անունը սխալմամբ կը գործածէ, 2. թէ երկու տարբեր ի վեր լուծուած Կեղեցիկ մը Մասնաճիւղը ինքն ալ լուծուած է ըլլալ, 3. թէ «արդէն գործելու բացարձակ անկախութիւն» մէջ գտնուող մարմինն մը՝ լուծուած կ'ընեն հայերէն և թէ այնքան լու լուծուած է ինք որ մեզի զրկուած բողոքի գրութեան դակ ստորագրող իր դաշնակցուած ամիսները լուծուած անձամբ տարած Առաջնորդ Ս.

Հօր՝ յանձնած է իր լուր գտնուած վեր հարկը սաչարի դրոշմը կողմակի փախստականաց հանգանակութեան յատկացուելու համար. 5. և վերջապէս՝ թէ քանի որ իրենց «Նախիական պաշտօնը» կատարող ուրիշներ կան այսօր, կրնան հանգուտ ըլլալ և իրենց կարողութեան համետ սանձանին մէջ աստարել նոյն գործին՝ Եթէ կ'ուղեն պաշտօնաւոր «Կաթոլիկ-Նախի» անունով ծառայել աղբիւն։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐԵՐ

Սերպիական ձախառնէ

Բարիկ, 15. — Մակեդոնիոյ մէջ Դաշնակից զինուորներու նախնային գործողութիւնը կատարուեցաւ ամենայն կարգապահութեամբ և խիստ հանգաւոր կերպով։ Պուլկարները բաղձաթիւ յարձակման կատարեցին բայց առանց արդեւնքի, ծանր կորուստներ կրեցին, և չի կարողացան զինուորներուն տղաւորէն և դաշագործէն կատարած նաւանջը արդիւնքի մը հասնելու և Անգլիացի զործուն ուժերը Մակեդոնիոյ վերադարձած են և այսօր յաշակման հողին վրայ կը գտնուին թէ միայն երկարակողմէն գիծ մը ուրիշ և ոչ մէկ ճամբայ տրամադրելի կար, այսուհանդերձ դաշնակից զորակաւորները կարողացան Յունաստան փոխադրել զոր իրենց իրեղծները։ Ուստիստեղծները և միջնորդները ըսող պարտականութիւնը Այս իրողութեան կրնայ դատուել թէ յունական հողին վրայ քաշուելով կրցած են պահել իրենց զործուն ազատութիւնը։ Սերպիոյ մէջ սկսուած պատերազմին սկիզբէն ի վեր Ֆրանսա կորուստները խիստ անշնչաւ են։

Լոնտոն, 13. — Սերպիոյ մէջ աւելարդուած կորուստները 200,000 հոգի կը հիմնադրուին։

Լոնտոն, 14. — Հոռի լրագրիւնները կը ծանուցանեն թէ Իտալացի Ալպանիոյ մէջ 80,000 հոգի ցամաք կը հանեն։

Լոնտոն, 14. — Պուլկարները կը պահանջէ որ իր սանձանաւորները ըլլայ Բլաղովոյն Գործէն և Նովի-Պազար։ Աւստրիական զորակաւորները մը ընդունեն իր տրամադրի չեղեւոր։

Լոնտոն, 14. — Աւստրիական զինուոր մը կը յիշատակէ թէ Աւստրիացի Սերպիոյ մէջ թաղուած գտած են Սերպիոյ արքունական զորանքները։

Լոնտոն, 15. — «Թայմ» Սերպիկէն կ'իմանայ թէ Մանասիոյ կատարուած մէջ Պուլկարներուն լծանակիցը պարզ խաղ մըն էր Յունաստանի կասկածները չի հրաւիրելու համար Դիմակը հիմա վար առնուած է Սօֆիոյ դերման գիւղացի պաշտօնապէս յայտարարած է որ Մանասիոյ անդամ կերպով Պուլկարի մասը պիտի կաղմէ և հոն զուտ Պուլկար կատարութիւն մը պիտի հաստատուի։

Բարիկ, 14. — Սերպիկէն հեռագրի մը կ'ընէ թէ կացութիւնը զաւրի կերպով բարեկիցուած է։ Զօր. Մանոն 11 թուականաւ անգլո-ֆրանս. ձախառն ճիւղէն մը վերադարձին կարծիք յայտնած է թէ Ֆրանսո-քրիտ. զինուորները, որոնք առատ ազգամարտի և պարեն ունին, զիւրութեամբ պիտի կրնան Պուլկարներուն և Գերմաններուն զինուորները։

Լոնտոն, 14. — Սերպիական երեք զորաւորները Ալպանիոյ մէջ էլիպասան հասած են։

Աթէնք, 15. — Վառնայի առջև գերընդամիկայ մը ընկղմուեցաւ։

Յունաստան

Լոնտոն, 13. — Կ'իմացնեն թէ Լիմա կաղա գտնուող յոյն զինուորներէն մաս մը Սերպի մեկնած է, պահանջուած շրջանին մէջ Դաշնակից զինուորներուն աւելի ազատութիւն տալու համար։

Աթէնք, 15. — Դեպքերը այժմ խիստ գոհացուցիչ երեւոյթ մը կ'ստանան։ Դաշնակիցներու և Յունաստանի միջև յարաբերութիւնները օրէ օր կը բարելոգուին։ Զօրի անուան տարեդարձի նշանները կատարուած պարենաբանութիւն Բոնաֆանթէն

Հ. Ե. Բ. ԸՆԿԵՐԱԿՈՒԹԻՒՆ (Գանիրի)

Կերպի, 19 թիւով. Ժամը 11ին պիտի խօսի Տիար Խ. Գուրեան, նախորդին յարունակութեանը, «Հայ հեղին վերապրելու պայմանները» նիւթին վրայ։ Մուտքը ազատ է։

Ի ճպաստ Բօր-Սախի ձեռագրահայեցում. — Մօտ օրէն կարգաւ Հ. Ե. Բ. Ընկերութեան «Չիթունի անձնատուութիւնը» և Սուէտիոյ ինքնապաշտպանութիւնը, պատկերազարդ հատորը, գրուած Գաս. Տ. Անգրէստեանէ։

չուրջ 1200 թշնամի արաքներէ բաղկացած զօրախումբ մը ձափէր փախալի հրամանատարութեամբ, որոնք հրացաններով, թրանոթներով և գնդացիներով զինուած էին։ Թշնամին մեծ ուժգնութեամբ յարձակուած գործից բայց զանոնք ետ մղեցինք ծանր կորուստներ պատճառելով Գիւլիքը վրայ հանելու մեր դիրքերը քաղուեցանք, և ամսոյս 14ին զնգապետ Կորոտի զօրախումբը Մարա-Մաթրու գետաբարձաւ։ Մեզի անկարելի եղաւ թշնամին կորուստները ճշարտէն հաստատել, բայց անոնք շատ ծանր են։ Մեր կորուստներն են Անգլիացի 5 սպայ և 18 զինուոր վերադարձած, 4 Անգլիացի զինուոր սպանուած, ինչպէս նաև Հնդիկ 4 մեռաւ և 15 վիրաւոր, միւս կողմէ մեր բնած վիրաւորներէն, որոնք մէջ էր գտնուէ Շէյխ Հասան Կիպրի, 4ը հաւատարմութեամբ 11ին կատարուած ընդհարումի միջոցին թշնամոյն կորուստները եղած են 80 մեռաւ և 30 վիրաւոր։

ՎԵՐՁԻՆ ԺԱՄ

Սրբեկեանի ձախառնէ

Մեք ՊԱՏԱՍԽԱՆԻՒՆ ԲԱՐԻԿ ԴԵՄ
Լոնտոն, 16. — Հոլանտիցի սպանուած տեղեկութիւն կը խոսի անդ պատաստութիւններու մասին գործի միջոցով կը կասարեք Բարիկի արեւմ. կողմէ ընդ. յարձակման մը մօտ։ «Թան» կը գրէ թէ այս կարգի սարձանաւորներ վերապահութեամբ ընդունուելու են, բայց կրնայ պատահի որ ճամբարներու մասնակի մը գտնուի անոնց մէջ, Սկասիոյ որ ետ գործելու և ազամաբերի անցնեցան ծանուցումը կը բուիցայ սալ թէ Դիմակա կը պատահուի մեծ փորձ մը ընդուն։ «Թան» դիմէ կուսայ որ Դիմակա զարեցուցած է արեւմտեան ցախից վրայ գործողութիւններ և երկարեւմտեան կողմը յարձակում մը գործի։ Դիմակիցները կ'ընեն անգլիայ պատարան մը մասնակի զինք որ կապուի մը կը հիմնական փոխուի։

Բարիկ, 16. — Կես օրէ վերջի զեկոյր կ'ըսէ թէ Ֆրանս. մարտիկները լոնցոնցի գերման. հրետանին Թրանսպիկ Կիլիկիէն միջոց ուրիշ ազգամիւրի միջոցով մըն ալ օդը հանած են։

Բարիկ, 16. — Ենթիւ ժողովուրդին փոքրիկութեամբ երկ Ֆրանս. Պաճիկի պատահաւ ուղիքի քանակութիւնը ինք միւլիա Թրանս մեցաւ։ Այստեղի ոչ մեկ զրամասուր հասած եր երեք պայպիս գումարի մը։

ՉՈՐ. ՍԵՐ ԶՈՒ ՅԻՄԵՆ ԿԸ ՔԱՆՈՒՆ
Լոնտոն, 16. — Պաշտպան պատճառներ կը ծանուցանէ թէ Զօր. Սերպիական Հայ յայտընց Մարաշիւս Ար Զօն Թրեքի իրեն հրամանատար Ֆրանսայի և Ֆրանսիոյ մէջ գործող բանակին։ Ար Զօն Թրեքի որ այս հրամանատարութեամբ բոլոր իր իսկ լոնդրոնցի անուանեցաւ մարաշիւս-հրամանատար Անգլիոյ գործելու։ Թաղաւոր զայն դիմակաւ քաւ։

Լոնտոն, 15. — Դաւանկից Տերաքեանց ծովային նաւաւարութիւնները հարկաւոր միջոցներ ձեռք առին Միջերկրական միջրեմակի բնօրինակներու դիմ կուտելու համար։ Հետեւեալ վաճառականական օտոցները ըստ սովորականի պիտի կարեւան տարանակի իրենց երեւելիութիւնները։

Յունաստան

Աթէնք, 16. — Երկ գիւր կասարուած երկար խորհրդակցութիւն յետոյ Նախարարաց Խորհուրդը որոշեց Յունաստանի դիրքը պատահաներու պատճառներով։

Հ.

ԻՏԱԼԻԱ ԱՊՐԵՒԻՍ ՄԵՋ

Հոռո, 16. — Չեկոյ մը կը յայտնէ թէ Սան-Յովաննի մէջ վաճառականներու վրայ Աւստրիացոց անկախութիւնը բնա յաւանքարեց իսպիոյ յարաբերութիւնները Ալպանիոյ մէջ ուր մեր գործերը առանց նեղութեան փոխադրուեցան։ Փոխադրուած մը եւ քրիստոնեային մը ծիսակ ականներու զարմուեցան, բայց գործի ու նաւաները անոնց ընկերացող նաւերուն միջոցաւ տալուեցան, բայց ի 43 հոգի որոնք մեծ մասամբ մեռան պայքարի մէջ։

ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ՏԳՎԱՐԱՆ

Մ. ՏԱՄԱՏԱՆԵ

Imp. Economique, Alex.

Գրեթե Յոնսիւի	1886	Յր.	301.—
»	»	»	234.—
»	»	»	242-50
Բումկի Երկաթուղի		»	124.—
Բաճարում		»	90.—